

JOSEPH E. STIGLITZ

Pamuk krallığının hükümranlığı

Dünya Ticaret Örgütü'nün kurallarıyla yüzleştiğinde ABD, şartnameye uyum çabasına girecek ve sübvansiyon programı üzerinde teknik uyumluluğu sağlayacak değişiklikler yaparak şartnamenin yaptırımlarından kaçmaya çalışacaktır. Fakat bu girişimler sonuçsuz kalacak ve uzun yıllar da sürse pamuk sübvansiyonları sonunda yok olacak

Amerikalılar yoksul ülkelerin pazarlarını tam olarak açmaları halinde büyük bir başarı sağlayabileceklerini iddia edip duruyorlar. Ne var ki iş tarıma geldiğinde bu tam bir laf cambazlığı oluyor. ABD, aslında yapılması gerekenin tam aksini talep eden Washington lobi üyeleri ve kampanya destekçilerinin tarafını tutarak, serbest piyasa kurallarına sadece sahte bağlılık sergiliyor. ABD'nin kendi tarım sübvansiyonları, fakir ülkelere büyümeleri için fırsatlar sunabilmek için yapılan ticari müzakereler bahsinde, Doha "sözde" kalkınma turunu başarısızlığa sürükledi.

Sübvansiyonlar yüksek çıktı ve düşük global fiyatlara yol açtığından, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki çiftçileri vurdu. Ayrıca Bush yönetimi, ABD tarım sübvansiyonlarını neredeyse iki katına çıkartmış bulunuyor.

"Pamuk" örneği sorunu daha iyi açıklıyor. Sübvansiyonlar olmaksızın Amerikalılar şu haldekinden daha fazla pamuk üretemezler. Sübvansiyon desteği ile ise ABD dünyanın en büyük pamuk ihracatçısı haline geliyor. Yirmi beş bin kadar zengin Amerikalı pamuk üreticisi üç ila dört milyar dolarlık sübvansiyonu kendi aralarında paylaşıyorlar, böylece büyük miktarda para alıcıların küçük bir kesimine gitmiş oluyor. Kaynakların artışı pamuk fiyatlarını olumsuz yönde etkileyerek, sayıları on milyona yaklaşan Afrikalı çiftçilerin işlerini zora sokuyor. Nadiren, bile bile çok zarar verecek şeyler yapılmış olabilir. Ancak bu zararın, Amerika'nın ticari sübvansiyonlarının Doha turunu nasıl çıkmaza soktuğunu düşünürsek, verilen en büyük zarar olduğunu görürüz.

Amerika pamuk sübvansiyonlarından kaçınmaktansa pazarlarını pamuk ithalatına açmayı teklif ediyor. Bu aslında çok anlamsız bir toplumlar arası ilişki olacak ve çabucak geri tepecektir. Zira muazzam sübvansiyonları sayesinde

Amerika pamuk ithal ediyor ve ancak resmi engeller kaldırılabildiği takdirde çok az bir miktar pamuk ithal edecektir.

Şu var ki, yeni ticari müzakereler de gerçek üstü bir havada gelişiyor çünkü sonuçları ne olursa olsun pamuk sübvansiyonları devam edecek. Amerika'nın uyuşmazlıklarıyla sürekli karşısına engeller konan Brezilya, ABD pamuk sübvansiyonlarına karşı, Dünya Ticaret Örgütü'nden (WTO) önce davranarak, her ekonomistin de yapmayı uygun göreceği bir şey yaptı. Denildi ki, sübvansiyonlar dünya ticaretinin düzenini bozmaktadır ve o yüzden yasaklanmıştır.

WTO'nun kurallarıyla yüzleştiğinde ABD, şartnameye uyum çabasına girecek ve sübvansiyon programı üzerinde teknik uyumluluğu sağlayacak değişiklikler yaparak şartnamenin getirilerinden kaçmaya çalışacaktır. Fakat bu girişimler kesinlikle sonuçsuz kalacak ve uzun yıllarda sürse pamuk sübvansiyonları sonunda yok olacaktır.

Elbette Avrupa Birliği'nin sübvansiyonları da büyük ölçeklerde fakat ABD'nin tam aksine, AB başta ihracat sübvansiyonları olmak üzere ölçeği düşürmek için çaba gösterdi. Amerika'nın pamuk ve diğer sübvansiyonları nasıl zararlı ise, ihracat sübvansiyonlarının da ticari denge için bir o kadar zararlı olduğu söylenebilir. Sübvansiyonlar tüketimi çok etkilememesine karşın üretimi yüksek oranda artırırken, yüksek çıktı direkt olarak yüksek ihracata dönüşüyor. Böylece üreticiler için daha düşük maliyetler ve/fakat çiftçiler için daha düşük gelir ve yarı-kıraç şartlarda geçimlerini sürdürmeye çalışan milyonlarca pamuk çiftçisini barındıran üçüncü dünya için daha fazla yoksulluk getiriyor.

Amerika ve diğer gelişmiş ülkeler Doha turunun sekteye uğramasından en zararlı çıkanlar aslında. Bush yönetimi sözlerini yerine getirmiş olsaydı, Amerikalı vergi mükellefleri büyük tarım sübvansiyonlarının elenmesinden fazlaca fayda sağlamış olacaklardı. Ve Amerikalı tüketiciler yoksuk ülkelerden gelen düşük maliyetli ürünlere daha iyi ulaşım imkanı bulacaklardı.

Benzer şekilde göç baskısı azaltılabilecekti, çünkü insanları evlerinden ve ailelerinden ayrılarak ABD'ye göç etmeye zorlayan yegane sebep gelir seviyelerindeki büyük eşitsizliktir. Adil bir ticaret rejimi bu eşitsizliği büyük ölçüde azaltacaktı.

Şu kesin ki, dünyanın gelişmiş zengin ülkelerinin vatandaşları daha başarılı bir yeryüzünden faydalanmak isterler, daha az yoksulluğun ve daha az umutsuz insanın yaşadığı bir küreden. Bizim için tek ıstırap kaynağı, umutsuzlukların artışının tek sebebi, siyasi kararsızlıklardır.

Bununla birlikte Amerika, Doha turu bahsinde daha inanılır ve cömert bir teklifle kendisine daha fazla kazanç sağlayabilir. Amerika'nın tüm dünya üzerindeki nüfuz etkisi geçtiğimiz yıllar içerisinde çokça arttı ve yeterince sıkıntı yarattı. Bush yönetiminin serbest piyasa söylevlerini iki yüzlülükle kullanması ve yerli sanayi yanlısı politikaları dışlaması her şeyi daha da kötüleştirdi.

Amerika'nın ulusal ilgileri böylelikle bir siyaset değişimini zorunlu kılıyor. Bununla birlikte sorunu çözecek daha mantıklı bir alternatif daha var; yoksul ve güçsüz ülkelere dürüstçe davranmak yapılacak en ahlaklı şey olacaktır.

ABD, iş tarıma gelince aslında yapılması gerekenin tam aksini **talep eden** Washington lobi üyeleri ve **kampanya** destekçilerinin tarafını tutarak, **serbest piyasa kurallarına** sadece **sahte bağlılık** sergiliyor

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Mehmet Erdem Fidangül